

Mübadelei ahali hakkında Lozan muahedenamesile Atina itilâfnamesinin tatbikatından mütevellit mesailin halli için Yunanistanla imza edilen mukavelenamenin tasdikını mutazammın kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 1/VII/1930 - Sayı : 1534)

№ 1725

BİRİNCİ MADDE — Mübadelei ahali hakkında Lozan muahedenamesi ile Atina itilâfnamesinin tatbikatından mütevellit mesailin kat'î surette halli için Türkiye Cumhuriyeti ve Yunanistan arasında akit ve 10 haziran 1930 tarihinde Ankarada imza edilen mukavelename tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrayı ahkâmına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

21 haziran 1930

MÜBADELEİ AHALİYE MÜTEDAİR LOZAN MUAHEDENAMESİLE ATINA İTİLÂFNAMESİNİN TATBİKATINDAN MÜTEVELLİT MESAILİN SURETİ KAT'İYEDE HALLİ HAKKINDA MUKAVELENAME

Bir taraftan
Türkiye,
Diğer taraftan
Yunanistan

mütakabilen Lozan muahedenamesile derpiş edilen Türk ve Rum ahalinin mübadelesine mütallik mukavelenameler, beyannameler, itilâflar ve diğer ukut ile bunların merbutatının tatbikatından mütevellit bilumum mesaili kat'î surette tesviye arzusu ile mütehalli olarak bu bapta bir mukavelename aktine karar vermişler ve murahhasları olmak üzere,

Türkiye Cumhuriyeti Reisi:

İzmir Meb'usu ve Türkiye Cumhuriyeti Hariciye Vekili Doktor Tevfik Rüştü Beyefendi,

Yunan Cumhuriyeti Reisi:

Yunanistanın Fevkalâde Murahhası ve Orta Elçisi Müsyü S. Polikroniyadis Cenaplarını, tayin buyurmuşlardır.

Müşarünileyhima usulüne muvafık görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra ahkâmı atıyeyi kararlaştırmışlardır:

Birinci fasıl

Mübadillerin malları

Madde — 1

Mübadil Müslümanların Yunanstanda bıraktıkları menkul ve gayri menkul malların tam mülkiyeti Yunan Hükûmetine geçecektir.

Madde — 2

Mübadil Rumlarm Türkiyede bıraktıkları menkul ve gayri menkul mallarm tam mülkiyeti Türk Hükûmetine geçecektir.

Madde — 3

Elyevm bankalarda mevcut her nevi mevduat üzerine iki Hükûmet tarafından konulmuş olan memnuiyetler işbu mukavelenamenin imzası tarihini takip eden beş gün zarfında kaldırılacak ve mezkûr mevduat menlehülhaklarına iade edilecektir. İcabi takdirinde Muhtelit Mübadele Komisyonu alâkadarlara bu hususta mücamelekâr vesatatta bulunabilecektir.

Madde — 4

İki Hükûmet, mübadil mallarının tasfiyesi meselesinin halli hakkında hemen rey beyanını Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasına tevdi ederler. Mübadiller hakkındaki tütün öşrile kasalara mütedair metalip bunlara dahildir.

Her iki Hükûmet muvafakatlarını en kısa bir zamanda ve işbu itilâfnameyi tasdika arzetmeden evvel bildirmeği teahhüt ederler.

İkinci fasıl

Dokuz numaralı beyannameden müstefit olacakların malları

Madde — 5

Dokuz numaralı beyannameden müstefit olan Müslümanlara ait menkul ve gayri menkul malların tam mülkiyeti, sahiplerine iade edilmiş olup olup bilfiil tasarruf ve intifalarında bulunan gayri menkul mallar müstesna olmak üzere Yunan Hükûmetine geçecektir.

Madde — 6

Dokuz numaralı beyannameden müstefit olan Rumlara ait menkul ve gayri menkul malların tam mülkiyeti Türk Hükûmetine geçecektir.

Üçüncü fasıl

Türk tebaasının malları

Madde — 7

Türk tebaası Müslümanlara ait ve Yunanistanda kâin gayri menkul malların tam mülkiyeti Yunan Hükûmetine geçecektir. Sahiplerine iade edilmiş olup ve bilfiil tasarruf ve intifalarında bulunan gayri menkul mallar bu hükümden mütesnadır.

Türk tebaasının (Lausanne) muahedesi mer'iyete konulduktan sonra, vaziyet ve tasfiye edilmiş olan menkul malları da Yunan Hükûmetinin mülkü olacaktır.

Şurası mukarrerdir ki birinci fıkra mucibince Yunan Hükûmetinin mülkiyetine geçen gayri menkullerde mevcut menkulât, eshabının serbest tasarrufunda bırakılacaktır.

İşbu maddenin geçen fıkralarında tahsisen zikredilmemiş bulunan diğer bilumum emval, hukuk ve menafi «Lausanne» muahedenamesinin buna müteferri ahkâmma ve bilhassa mezkûr muahedenin 65 inci ve 66 ncı maddelerinde yazılı hükümlere tabi tutulmakta devam ediyecektir.

Dördüncü fasıl

Yunan tebaasının malları

Madde — 8

Yunan tebaasına ait olup mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mıntakası haricinde kâin gayri menkul malların tam mülkiyeti Türk Hükûmetine geçecektir.

Yunan tebaasının « Lausanne » muahedenamesi mer'iyete konulduktan sonra vaziyet ve tasfiye edilmiş bulunan menkul malları da Türk Hükûmetinin mülkü olacaktır.

Şurası mukarrerdir ki, birinci fıkra mucibince Türk Hükûmetinin mülkiyetine geçen gayri menkullerde mevcut menkulât, eshabının serbest tasarrufunda bırakılacaktır.

İşbu maddenin geçen fıkralarında tahsisen zikredilmemiş bulunan diğer bilumum emval, hukuk ve menafi « Lausanne » muahedenamesinin buna müteferri ahkâmına ve bilhassa mezkûr muahedenin 65 inci ve 66 mer maddelerinde yazılı hükümlere tabi tutulmakta devam eyliyecektir.

Madde — 9

Yunan tebaasının, mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mıntakasında kâin gayri menkul malları üzerindeki mülkiyet hakları işbu mukavelenâme ahkâmı ile hiç bir suretle ihlâl edilmemiştir.

İşbu mukavelenamenin meriyete konulmasından itibaren nihayet iki ay zarfında, gayri menkul malları vaz'iyet, haciz veya işgal gibi her hangi bir tedbire maruz kalmış olan Yunan tebaası bizzat veya kanunî mümessilleri vasıtasile mülklerine tam ve serbest tasarrufu ve anlardan intifaz tekrar elde etmiş bulunacaklar ve zikri geçen mahiyetteki bilumum tedbirler derhal kaldırılacaktır.

Yukarıda beyan olunan tedbirler, mülk sahibinin Yunan tebaasından olması sebebiyle ittihaz edilmiş bulunduğu ve mahallî tapu dairesi tarafından verilmiş mülkiyet senetlerinde sahibinin Yunan tabiiyeti yazılı olduğu takdirde işbu tedbirlerin kaldırılması ve mülk sahibinin serbest ve tam tasarrufunu tekrar elde etmesi hiç bir suretle talik olunmayacaktır.

İki memleket arasında mer'i muahede, mukavele ve itilâflara tevfiқан Türk veya Yunan tabiiyetinin iktisabı şartlarından mütevellit bileümle ihtilâflar Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasının kararı ile kat'i surette halledilecektir.

Diğer taraftan, Âkitler işbu mukavelename ahkâmının, hassatan 12 inci maddenin, malları İstanbul mübadeleden istisna edilmiş kısmında bulunan ve işbu mukavelename haricindeki ahkâmı ahdiye ile tarif edilmiş olan Yunan tebaasının miktarını tezyit veya tenkis edebilecek surette tefsir edilmemesini kabul hususunda tamamilen mutabık bulunmaktadır.

Şurası mukarrerdir ki mübadillere tanınmış olan Yunan tabiiyeti işbu mukavelede derpiş edilen iadei emlâke taallûku itibarile hiç bir hükmü haiz bulunmamaktadır.

İşbu maddenin ihtiva ettiği ahkâmı tatbikan Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzası tarafından ittihaz edilebilecek mukarrerat, işbu mukavele ahkâmının tatbik sahası haricinde tehdüdüs edecek herhangi bir ihtilâfta, hiç bir kimseye karşı hüküm ifade edemeyecektir.

Beşinci fasıl

İstanbul «Etabli» lerinin malları

Madde — 10

Türkiye, İstanbula geldikleri tarih ve doğdukları yer ne olursa olsun, mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mıntakasında elyevm hazır bulunan türk tabiiyetindeki bütün Rum Ortodokslara « etabli » sıfatı tanır.

Aynı « etabli » sıfatı, İstanbulu Türkiye Cümhuriyeti makamı tarafından verilmiş pasaportlarla terketmiş bulunan gayri mübadil şahıslara da tanınmıştır.

İşbu maddenin yukarıki fıkraları ahkâmına nazaran aile reisleri «etabli» tanınmış olan kadımlar, kız ve erkek küçük çocuklar, reşit bile olsa evlenmemiş kızlar İstanbuldaki aile reislerine iltihak etmek hakkını haizdirler.

Yukarıda yazılı şartlar dahilinde reşit oğlu «etabli» tanınmış olan dul anaların da İstanbuldaki oğullarına iltihaklarına müsaade edilir.

Yukarıki fıkralarda kastedilen şahısların mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mmtakasına avdet etmeleri için Türk Hükûmeti tarafından her türlü kolaylık gösterilecektir.

Bu maddenin birinci fıkrasına nazaran «etabli» tanınmış olan ve aile reisleri eylevm İstanbul haricinde bulunan kadımlar, kız ve erkek küçük çocuklar ve reşit bile olsa evlenmemiş kızlar oturdukları yeri terke mecbur tutulmayacaklardır.

Yukarıda gösterilen sınıfların cümlesine dahil şahıslara «etabli» vesikalarının tevzii, gene kendilerince ittihaz edilecek şekil ve usul dahilinde ifa edilmek üzere, Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasına mevduur.

Madde — 11

Aktedilmiş olan mukavelename ve itilâfnameler ile «etabli» lere temin edilen hakların istimalini işkâl eden bilûmum tedbirler, hususile evlenme, emlâk alım ve satımı, serbestçe seyrüsefer gibi haklara taallûk edenler ve keza evvelkimaddede kastolunan şahıslar hakkında Türkiye makamatı tarafından emredilen sair bütün takyidat evvelki maddenin son fıkrasında mevzubahs «etabli» vesikalarının dağıtılması beklenmeden, bu mukavelename meriyete konulur konulmaz, kaldırılacaktır.

Madde — 12

Aşağıda zikredilen menkul ve gayri menkul malların tam mülkiyeti Türkiye Hükûmetine geçecektir:

1 - Mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mmtakasını terkedip işbu mukavelenamenin 28-inci maddesi ahkâmına göre avdet hakkından mahrum bulunan türk tabiiyetindeki gayri mübadil Rum Ortodokslara ait ve Türkiyede kâin menkul ve gayri menkul mallar;

2 - Mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mmtakası haricinde kâin olup İstanbul mmtakası dahilinde hazır bulunan «etabli» Rumlara veya işbu mukavelenamenin 10 uncu maddesi hükmüne göre avdet hakkından istifade eden şahıslara ait olup mübadeleden istisna edilmiş bulunan İstanbul mmtakası haricinde kâin menkul ve gayri menkul mallar.

Madde — 13

Mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mmtakasında bulunan «etabli» Rumların ve keza işbu mukavelenamenin 10 uncu maddesi hükmüne göre avdet hakkından istifade eden şahısların, mübadeleden istisna edilmiş olan İstanbul mmtakasındaki menkul ve gayri menkul malları üzerinde mevcut mülkiyet hakları, işbu mukavelename ahkâmı ile hiç bir vechile ihlâl olunmamıştır.

Bu maddenin yukarıki fıkrasında zikredilen mallar üzerinde yapılan bileümle vaziyet ve haciz muamelesi bilâ teahhur kaldırılacak ve sahibinin veya kanunî mümessilinin bu mallara tam ve serbestçe tasarrufu ve onlardan intifaz tekrar elde etmesi hiç bir vechile talik edilmeyecektir.

Altıncı fasıl

Garbî Trakya Müslüman «etabli» lerinin malları

Madde — 14

Yunanistan, Garbî Trakya'ya geldikleri tarih ve doğdukları yer ne olursa olsun mübadeleden

İstisna edilmiş olan Garbî Trakya mntakasında elyevm hazır bulunan Yunan tabiiyetindeki bütün Müslümanlara « etabli » sıfatı tanır.

Aynı « etabli » sıfat, Garbî Trakyayı Yunan Cümhuriyeti makamı tarafından verilmiş pasaportlarla terketmiş bulunan gayri mübadil şahıslara da tanınmıştır.

İşbu maddenin yukarıki fıkraları ahkâmına nazaran aile reisleri « etabli » tanınmış olan kadınlar, kız ve erkek küçük çocuklar ve reşit bile olsa evlenmemiş kızlar, Garbî Trakyadaki aile reislerine iltihak etmek hakkını haizdirler.

Yukarıda yazılı şartlar dahilinde reşit oğlu « etabli » tanınmış olan dul kadımların da Garbî Trakyadaki oğullarına iltihaklarına müsaade edilir.

Yukarıki fıkralarda kastedilen şahısların mübadeleden istisna edilmiş olan Garbî Trakya mntakasına avdet etmeleri için Yunan Hükûmeti tarafından her türlü kolaylık gösterilecektir.

Bu maddenin 1 inci fıkrasına nazaran, « etabli » tanınmış olan ve aile reisleri elyevm Garbî Trakya haricinde bulunan kadınlar, kız ve erkek küçük çocuklar ve reşit bile olsa evlenmemiş kızlar oturdukları yeri terke mecbur tutulmayacaklardır.

Yukarıda gösterilen sınıfların cümlesine dahil şahıslara « etabli » vesikalarının tevzii, gene kendilerince ittihaz edilecek şekil ve usul dahilinde ifa edilmek üzere, Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasına mevdudur.

Madde — 15

Aktedilmiş olan mukavelename ve itilâfnamelerle « etabli » lere temin edilen hakların istimalini işkâl eden bilûmum tedbirler, hususile evlenme, emlâk alım ve satımı, serbestçe seyrüsefer gibi haklara taallûk edenler ve keza evvelki maddede kastolunan şahıslar hakkında Yunan makamı tarafından emredilen sair bütün takyidat, evvelki maddenin son fıkrasında mevzubahs « etabli » vesikalarının dağıtılması beklenmeden, işbu mukavelename mer'iyete konulur konulmaz kaldırılacaktır.

Madde — 16

Aşağıda zikredilen menkul ve gayri menkul malların tam mülkiyeti Yunan Hükûmetine geçecektir:

1 - Mübadeleden istisna edilmiş olan Garbî Trakya mntakasını terkedip işbu mukavelenamenin 28 inci maddesi ahkâmına göre avdet hakkından mahrum bulunan Yunan tabiiyetindeki gayri mübadil Müslümanlara ait ve Yunanistanda kâin menkul ve gayri menkul mallar;

2 - Mübadeleden istisna edilmiş olan Garbî Trakya mntakası haricinde kâin olup bu mntaka dahilinde hazır bulunan « etabli » Müslümanlara veya işbu mukavelenamenin 14 üncü maddesi hükmüne göre avdet hakkından istifade eden şahıslara ait menkul ve gayri menkul mallar;

3 - Garbî Trakyada kâin olup Yunan Heyeti Murahhasının 18 haziran 1927 tarihinde Muhtelit Komisyona tevdi ettiği listede münderic mallar;

4 - Merbut diğer mütemmim bir listede gösterilen ve elyevm tahtı işgalde bulunan cem'an yedi bin strema mesahasında arazi.

Madde — 17

16 meri maddenin 3 üncü ve 4 üncü fıkralarının ihtiva ettiği hükümler mahfuz kalmak şartile, mübadeleden istisna edilmiş olan Garbî Trakya mntakasında bulunan « etabli » Müslümanların ve keza işbu mukavelenenin 14 üncü maddesine göre avdet hakkından istifade eden şahısların, mübadeleden istisna edilmiş olan Garbî Trakya mntakasında kâin menkul ve gayri menkul malları üzerinde mevcut mülkiyet hakları, işbu mukavelename ahkâmile hiç bir vechile ihlâl olunmamıştır.

İşbu maddenin yukarıki fıkrasında zikredilen mallar üzerinde yapılan bileümle vaziyet ve haciz muameleleri bilâ teebbür kaldırılacak ve sahiplerinin veya kanunî mümessilinin bu

mallara tam serbestçe tasarrufu ve onlardan intifazı tekrar elde etmesi hiç bir veçhile talik edilmeyecektir.

Yedinci fasıl

Varidat ve muadilleri, tazminat

Madde — 18

İki Hükûmet yukarıda zikredilen sınıflardan her hangi birine dahil olanların işğali dolayısıyla tediyesi lâzım gelen varidat ile muadilleri için bütün mütebattan sarfınazar ederler (fasıl, 2, 3, 4, 5 ve 6).

Madde — 19

Muhtelit komisyonun (28) numaralı kararının 3 üncü maddesi muktazasınca tediyesi lâzım gelen bedelâtı icare ile sair tazminat meselesinin, kendi tebaaları ile doğrudan doğruya hallî her iki Hükûmetçe müterettip bulunmaktadır.

Sekizinci fasıl

Tediye ve tazminat

Madde — 20

Yunan Hükûmeti işbu mukavelenamenin meriyete konulmasını takip eden ay zarfında Muhtelit Komisyon emrine 425,000 İngiliz lirası verecektir.

Muhtelit Komisyon bu meblâğı şu cihetlere tahsis edecektir :

a : İstanbulda bulunan Türk tabiiyetindeki « etabli » Rumlarla işbu mukavelenamenin 10 uncu maddesi hükmünce avdet hakkından istifade edecek şahısları, mübadeleden istisna edilen İstanbul mmtakası haricinde mutasarrıf oldukları malları için, kendi marifetile, tazmin etmek üzere 150,000 İngiliz lirası.

b : Bu mukavelenin 16 nci maddesi mucibince malları Yunan Hükûmetinin mülkiyetine geçen Yunan tabiiyetindeki « etabli » Müslümanları, kendi marifetile, tazmin için 150,000 İngiliz lirası. İşbu maddenin 1 inci ve 2 inci fıkralarında kastedilen şahısları tazmine tahsis olunan mebalîğ Muhtelit Komisyon tarafından tesbit edilecek kısa ve çabuk bir usul ile ve kendi teşkilâtı tarafından dağıtılacaktır.

125,000 İngiliz lirasına baliğ olan bakiye Muhtelit Komisyon tarafından Türk Hükûmetine üç defada verilecektir.

62,500 İngiliz lirasına baliğ olan ilk tediye işbu mukavelenamenin meriyete konulmasını takip edecek ay zarfında; 47,500 İngiliz lirasına baliğ olan ikincisi işbu mukavelenamenin 9 uncu maddesine tevfikân Yunan tebaasına ait bileümle emlakın iade edildiğine Muhtelit Komisyonun bitaraf âzasınca hükmedilir edilmez; 15,000 İngiliz lirasına baliğ olan üçüncü ve sonuncusu da işbu mukavelenamenin Türkiyeye tahmil eylediği bütün taahhüdât ve mükellefiyetlerin tamamı tamamına iera edildiği Muhtelit Komisyon bitaraf âzası tarafından tebyin edildikten sonra yapılacaktır.

Yunanistaca işbu maddede münderiç ahkâmı ifaen tediye edilecek mebalîğin tesviyesini müteakip Yunanistan işbu mukavelename hükümlerine göre iktisap eylesine muvafakat edilmiş olan mallardan mütevellit bileümle borçlardan berî olmuş olacaktır.

Madde — 21

Yukarıki madde mucibince Yunan Hükûmetinin Muhtelit Mübadele Komisyonu emrine tevdi etmeği taahhüt ettiği 425,000 İngiliz lirasile işbu mukavelenin 20 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında zikredilen 15,000 İngiliz lirası 1 kânunuevvel 1926 tarihli Atina itilâfnamesinin 6 mer maddesine tevfikân Yunanistan tarafından Türk Hükûmetine, teminat makamında terkedilmiş bulunan 500,000 İngiliz lirasından tediye edilecek ve Yunanistana ait olacak olan mütebaki 60,000 İngiliz lirasının kendisine ret ve tesviyesine mütecallik bileümle muameleler her iki Hükûmet tarafından bilâ teahhur ifa edilecektir.

Dokuzuncu fasıl

Hususî hükümler

Madde — 22

İşbu mukavelenamenin 4, 5 ve 6 mer fasıllarında zikredilen sınıflardan birine dahil bulunan bir gayri menkulü iade imkânsızlığı takdirinde, gayri menkullerin kâin buldukları memleketler Hükûmetleri onları, ancak sırf istisnâî hallerde ve iadeyi imkânsız kılan haller Muhtelit Komisyonunda tebyin olunduktan sonra iktisap edebileceklerdir. Her bir defasında keyfiyet mezkûr Komisyonca tasvip edildikten sonra Komisyon mevzubahs malın kıymetini takdire tevessül edecek ve sahibini aşağıdaki tarzda tazmin eyliyecektir:

Eğer gayri menkul Yunan tebaasından birine ait bulunuyorsa, işbu mukavelenamenin 20 inci maddesinde gösterilen şartlar dahilinde Türk Hükûmetine tesviye edilmek üzere Muhtelit Komisyon emrinde bulunan 47,500 İngiliz lirasından, gayri menkule takdir edilen kıymete muadil bir meblâğ ifraz edilerek menlehülhakkına tediye edilecektir.

Eğer « etabli » bir Ruma ait gayri menkul mevzubahs ise bu para mezkûr 20 inci madde hükümüne Türk Hükûmetine tesviye edilmek üzere Muhtelit Komisyonun elinde bulunan 15,000 İngiliz lirasından ifraz olunacaktır.

Yunan Hükûmeti, Garbî Trakya Müslüman « etabli » lerine ait olup bu maddenin birinci fıkrasında derpiş edilen usul ve şartlara göre kendisi tarafından iktisabına müsaade edilecek olan malların sahiplerini icabı takdirinde tazmine tahsis edilmek ve bu mukavelenamenin 23 üncü maddesinde gösterilen şartlar dahilinde ifraz olunmak üzere Muhtelit Komisyonca 150,000 İngiliz liralık bir meblâğ tediye etmeği taahhüt eyler.

Madde — 23

Evvvelki maddenin 3 üncü ve 4 üncü fıkralarında zikredilen mebalîğ, işbu mukavelenamede mün-deriğ şartların ve hükümlerin tamamıyet üzere ifasını temine tahsis edilmiş olduğundan o madde hükümlerine göre yapılacak her bir tediya müteakip, Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasının talebi üzerine, kaldırılmış olan paraya müsavi bir tediya ile işbu mebalîğin eski miktarına iblâğına tevessül edilecektir.

İşbu mukavelename mucibince uhdesine terettüp eden bütün borç ve mükellefiyetlerin tamamıyet üzere ifa edilmiş olduğunun Muhtelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzası tarafından tesbitini müteakip, her bir Hükûmet kendisine ait bulunan 15,000 İngiliz lirasını iade ettirmek hakkını haiz bulunacaktır.

Madde — 24

İşbu mukavelenamenin 22 inci maddesinde zikredilen hükümler mahfuz kalmak şartile, Türk Hükûmeti, işbu mukavelename ahkâmına nazaran iktisap etmesine müsaade edilmiş olan mallardan dolayı bileümle taahhüdattan beridir.

İşbu mukavelenamenin 12 ve 16 ncı maddelerinin 1 inci fıkralarında kastedilen gayri menkul-ler, Hükûmetlerden biri tarafından işbu mukavelenamenin mer'iyete konulması tarihinde işgal edilmemiş bulunduğu takdirde, mezkûr mallara vaziyet olunması veyahut bunların haciz veya işgali her bir defasında ancak Muhtelit Komisyonun evvel emirde tetkik ve tasvibinden sonra kabil olacaktır. Muhtelit Komisyonun faaliyeti nihayete erdikten sonra hiç bir vaziyet, haciz veya işgal yapılamıyacaktır.

Ahkâmı umumiye ve Türk ve Yunan Hükûmetlerinin mülkiyetine geçen mallar hakkındaki hükümler mahfuz tutulmak şartile ve alâkadarların talebi üzerine her iki memleketteki kadastro daireleri, Yunan tebaasının veya mallarına bilfiil tasarruf eden Türk tabiiyetindeki şahıslarla « etabli » Müslüman ve Rumların bir gayri mübadilden miras tarikile sahip oldukları İstanbul ve Garbî Trakya'da kâin malların intikali için lâzım gelen ve bu güne kadar yapılmamış olan bilûmum muameleleri ikmal ile mükelleftirler.

Onuncu fasıl

Umumî hükümler

İşbu mukavelenamede görülen «İstanbul» kelimesi, Türk ve Rum ahalinin mübadelesi hakkında 30 kânunusani 1923 de (Lausanne) da imza edilen itilâfnamenin 2 inci maddesinde münderiç bulunduğu şekilde «Constantinople» şehrini işaret etmektedir.

9 numaralı beyanname ahkâmından istifade edenler, Türk tabiiyetinde bulunanlar, Yunan tabiiyetinde bulunanlar, İstanbul Rum «etabli» leri, Garbî Trakya Müslüman «etabli» leri tabirleri hakikî şahıslara olduğu gibi hükmî şahıslara da mabihittatbiktir.

Elyevm İstanbulda bulunmayan ve İstanbulu Türkiye Cumhuriyeti makamatından verilmiş bir pasaportu hamil bulunmaksızın terketmiş olan Türk tabiiyetindeki gayri mübadil Rum Ortodokslarla elyevm Garbî Trakya'da bulunmayan ve Garbî Trakya'yı Yunan Cumhuriyeti makamatından verilmiş bir pasaportu hamil bulunmaksızın terketmiş olan Yunan tabiiyetindeki gayri mübadil Müslümanlar, işbu mukavelename müfadmea, avdet hakkından mahrumdurlar.

Her iki hükûmet müteakabilen yukarıki fıkraya göre avdet hakkından mahrum olan Türk tabiiyetindeki İstanbul Rumlarile «9 numaralı beyanname» ahkâmından müstefit Rumlara Yunan tabiiyetini, ve yukarıki fıkraya nazaran avdet hakkından mahrum Yunan tebaas, Garbî Trakya Müslümanlarile «9 numaralı beyanname » ahkâmından istifade eden Müslümanlara Türk tabiiyetini tanıdıklarını beyan ederler.

Mevzubahs şahıslar bu tabiiyet değiştirmeden dolayı memleketi asliyelerinde hiç bir suretle haklarının ve hususile memaleke, mirasa, mahkemelerde dava ikamesine ve saireye müteallik haklarının iskatına maruz kılmıyacaklardır.

Bu eşhasın tbdili tabiiyetleri İstanbulda yahut Garbî Trakya'da hazır bulunan zevceleri ile evlâtlarının da tabiiyetlerini değiştirmek neticesini hasıl eder; meğer ki her memleketin millî kanunu buna mani buluna.

Madde — 29

Ahkâmı umumiye ve işbu mukavelenamenin 25 inci maddesi hükümleri mahfuz kalmak şartile işbu mukavelename ile mülkiyeti iki Hükûmetten birine geçmiyen mallar hakkında bundan böyle hiç bir vaziyet muamelesine veya takyidi tedbire tevessül edilmeyecek ve sahipleri diledikleri gibi intifa, tasarruf ve idarede serbest olacaklardır.

Madde — 30

İşbu mukavelenamede münderiç « elyevm » ve « bilfiil » tabirleri ağustos 1929 tarihinde mevcut vaziyeti filiyeye muzaftırlar.

On birinci fasıl

Hakeme müteallik maddeler

Madde — 31

İşbu mukavelenamenin tatbıkı, iki Hükûmet tarafından, bu maksatla lâzım gelen teşkilâtı vücade getirecek olan Mübadelei Ahali Muhtelit Komisyonuna tevdi edilmiştir.

Madde — 32

İşbu mukavelenamenin tatbık ve tefsirine müteallik olarak ileride Muhtelit Mübadele Komisyonunda tahaddüs edebilecek bilûmum ihtilâflar için umumî bir surette iki Hükûmet, Mühtelit Mübadele Komisyonunun bitaraf âzasına hakem sıfatını tanırlar ve onların kararlarını münakaşasız kabul etmeği şimdiden taahhüt ederler.

İşbu mukavelenamenin tatbıkı sahasında Türk ve Yunan Heyeti Murahhasaları arasında çıkabilecek her bir ihtilâf veya niza böylece Mutelit Mübadele Komisyonu bitaraf âzasının reyleriyle kat'î halledilecektir.

on ikinci fasıl

Nihâî hükümler

Madde — 33

İşbu mukavelenamenin muhtevi olduğu ahkâma muhalif bulunan veya tamamile tatbıkına herhangi bir suretle mani olan her nevi kanunlar, emirnameler, nizamnameler ve kanunî ve resmî tefsirler veya emir ve tamimler her iki memlekette işbu mukavelename ile kendiliğinden mülga olacaktır.

Madde — 34

İşbu mukavelename tasdik edilecek ve böylece her iki memlekette kanun mahiyetini iktisap edecektir. Derhal tatbıkı için iki memleketin kanunları mucibince lâzım gelen bilumum neşriyat ve ilânât ifa edilecektir.

Tasdiknameler Atina da teati olunacaktır.

Ankara, 10 haziran 1930

Mütemmim liste

10 haziran 1930 tarihinde Ankarada imza edilen mukavelenamenin 16 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında derpiş edilen (7000) stremanın kendilerinden alınacağı yerler.

İskeçe	Strema	
Yeni çiftlik	4 000	
Kutuklu tepe	740	
Yolcuzade	1 500	
Ferezler	2 000	
Çepel	4 000	12 240
Orestiya		
Deli Elya	1 700	
Demerdeş	2 400	
Mara çiftlik	1 500	5 600
		17 840

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 19 - VI - 1930 ve 1/741
Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası : 21 - VI - 1930 ve 4/298
Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları : Cilt Sayfa
20 206,264:271,272,274:277
Bu kanunla ilişiği olan kanunların numaraları: